

MIKKELIN SEUDUN
YMPÄRISTÖPALVELUT

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelma 2025-2028

Päivitys vuodelle 2025

Hirvensalmi-Kangasniemi-Mikkeli-Mäntyharju

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut
Ympäristöterveydenhuolto

SISÄLTÖ

1	Johdanto	1
2	Kunnan valvontaviranomaisen tehtävät	1
3	Suunnitelmallinen valvonta	3
3.1	Valvonnan painopistealueet suunnitelmakaudella 2025-2028	3
3.2	Suunnitelmallisen valvonnan painopistealueet, valvontakohteet, riskinarviointi ja tarkastusmäärät	4
3.3	Tarkastusten sisältö ja tavoitteet	6
3.3.1	Myyntipaikan tarkastus.....	6
3.4	Tupakointikiellot ja -rajoitukset.....	6
3.4.1	Tarkastus ravintoloissa, joissa on erillinen tupakointitila	7
3.4.2	Tarkastus ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa	7
3.4.3	Tarkastus Eu-uimarannoilla, leikkikentillä, oppilaitoksien pihaluilla.	7
3.5	Tarkastukseen käytettävä aika ja maksullisuus	7
4	Suunnittelematon valvonta	8
5	Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	8
6	Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	9

1 Johdanto

Tämä suunnitelma on Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden tupakkalain mukainen valvontasuunnitelma vuodelle 2025. Tupakkalain (549/2016) 84 § mukaan kunnan on laadittava ja hyväksyttävä säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma. Suunnitelmallisen valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran laatiman valtakunnallisen valvontaohjelman (TupL 83§) sisältö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa.

Tämä suunnitelma koskee kaikkea ympäristöpalvelujen suorittamaa tupakkalain mukaista valvontaa vuonna 2025. Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikoissa valvotaan myös nikotiinivalmisteiden myyntiä lääkelain (395/1987) mukaisesti.

2 Kunnan valvontaviranomaisen tehtävät

Tupakkalain (549/2016) tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista sekä suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

Kunnan tupakkavalvontaviranomaisen tehtävistä on säädetty tupakkalaissa (549/2016). Lain 8 § mukaan:

Kunta huolehtii alueellaan paikallisesta toiminnasta tupakoinnin lopettamiseksi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa (Muutos 8.7.2022/547, voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023). Tämän lisäksi kunta valvoo alueellaan:

- 1. tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä ja muuta luovuttamista sekä omavalvontaa koskevien säännösten noudattamista;*
- 2. tässä laissa säädettyjen markkinointi- ja esilläpitokieltoja koskevien säännösten noudattamista;*
- 3. tupakointikieltoja ja -rajoituksia koskevien säännösten noudattamista.*

Kunnan nikotiinivalvontaviranomaisen tehtävistä on säädetty lääkelaisissa

395/1987. Lain 54 c § mukaan:

Kunnan tulee omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tarkastaa nikotiinivalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä valvoa nikotiinivalmisteiden myyntiä.

Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myynti on luvanvaraista. Luvanvaraisuuteen liittyviä tehtäviä kunnalle ovat lupahakemusten ja ilmoitusten käsittely, luparekisterien ylläpito sekä lupiin liittyvät tarkastukset.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntilupaa voi hakea sähköisesti Valviran internetsivujen kautta. Luvan saaneet tupakkalain mukaiset kohteet rekisteröidään valtakunnalliseen Valviran Turre-rekisteriin sekä valtakunnalliseen ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmään Vatiin.

Nikotiinivalmisteiden myyntilupaa voi hakea ympäristöpalvelujen internet-sivuilta saatavalla lomakkeella. Nikotiinivalmisteiden myyntipaikat rekisteröidään Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean ylläpitämään valtakunnalliseen rekisteriin sekä ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmään Vatiin.

Kaikki tupakkalain sekä lääkelain mukaiset päätökset ja tarkastukset sekä muut tapahtumat kirjataan ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmään Vatiin sekä arkistoidaan Mikkelin kaupungin asiahallintajärjestelmään CaseM:ään.

Tupakka- ja nikotiinivalvonnan pääpaino on tupakka- ja lääkelain asiantuntija- ja neuvontatehtävissä, tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myyntilupien käsittelyssä sekä tukkumyynti- ja nikotiininesteilmoitusten käsittelyssä, luparekisterien ylläpidossa sekä tupakka- ja nikotiinivalvonnan valituksissa.

Asuntoyhteisö (rakennuksen omistaja) voi hakea kunnalta tupakointikieltoa myös asukkaiden hallinnassa oleviin tiloihin. Yksittäisillä asukkailla ei ole oikeutta tehdä tupakointikieltoa koskevia hakemuksia asuntoyhteisön omistamaan ja muiden asukkaiden hallitsemiin tiloihin. Heillä on kuitenkin oikeuksia ja mahdollisuuksia tehdä aloitteita, joiden käsittelyn jälkeen tällaisen hakemuksen tekemisestä voidaan päättää. Viranomaiskieltojen hakemisesta päätetään asunto-osakeyhtiössä yhtiökokouksen enemmistöpäätöksellä. Kieltojen hakeminen edellyttää aiotun kiellon kohdehuoneistojen haltijoiden kuulemista.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen valvonta-alueella tupakka- ja

lääkelain alaisesta valvonnasta vastaa Mikkelin seudun ympäristölautakunta. Lautakunta on delegoinut valvontaan sekä tarkastuksiin liittyvää toimivaltaa terveystarkastajalle sekä terveystarkastajille.

3 Suunnitelmallinen valvonta

Tupakka- ja lääkelain mukaisen suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat esimerkiksi tupakointitilalliset ravintolat ja tupakkatuotteiden, nikotiinisteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikat.

3.1 Valvonnan painopistealueet suunnitelmakaudella 2025-2028

Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on huomioitu Valviran laatiman valvontaohjelmakauden 2025-2028 painopisteet, joiden tarkoituksena on edesauttaa tupakkalain ja tupakkapolitiikan tavoitteiden toteutumista. Valvontasuunnitelmassa määritellään, millä tavalla painopisteet huomioidaan kunnan alueella tehtävässä tupakkalain valvonnassa. Valvontaohjelman suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolisiin kohdetyyppeihin voidaan kohdistaa suunnitelmallista valvontaa silloin, kun valvontakohdetyyppi on valvontaohjelman painopisteenä.

On edelleen suositeltavaa, että suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolella olevien kohdetyyppien osalta tupakkalain toteutumista valvotaan muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

Tupakkalain valvontaohjelmakaudella 2025-2028 painopisteiden valinnassa on huomioitu tupakkalaki, sekä ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelmassa asetetut ympäristöterveydenhuollon yhteiset tavoitteet yhtenäistää valvontakäytäntöjä valtakunnallisesti sekä edistää tupakkalain tavoitteiden toteutumista.

Tupakkalain valvontaohjelmakauden 2025 - 2028 painopisteet ovat:

1. Savuttomat nikotiinituotteet tuotevalvonnan näkökulmasta
2. Laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyttä koskevan tiedon hyödyntäminen valvonnassa
3. Etämyynti
4. Markkinointi
5. Ehkäisevä päihdetyö

Tupakkalain valvontaohjelman tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja saattaa toiminnanharjoittajat samanarvoiseen asemaan valvonnan tiheyden ja laadun osalta, sekä valvontaa

suuntaavien painopisteiden avulla kohdistaa rajalliset valvontaresurssit tehokkaasti ja suunnitelmallisesti edistämään tupakkalain tavoitteiden toteutumista.

Tupakkalain valvonta tukeutuu viranomaisvalvonnan lisäksi toiminnanharjoittajien itse harjoittamaan valvontaan ja toiminnansäätelyyn ("omavalvonta"). Tupakkalaissa omavalvontasuunnitelman laatimisvelvollisuudesta on erikseen säädetty tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myynnin sekä tupakointilallisten ravitsemisliikkeiden osalta. Näiltä osin omavalvonta on elinkeinonharjoittajalle pakollista.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemana on yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Tätä teemaa tukee tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelman toinen painopiste, yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Tätä tavoitetta tupakkalain valvontaviranomaisen tulisi edistää osallistumalla ehkäisevää päihdetyötä kunnassa tai seudulla harjoittavien tahojen toimintaan. Painopisteen tavoitteena on kehittää tupakkalain valvovien viranomaisten ja ehkäisevän päihdetyön yhteistyötä niin, että yhteistyön tulokset tukisivat sekä tupakkalain että EPT-lain tavoitteiden toteutumista.

Vuosina 2025–2028 toteutetaan ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä keskittymällä valvonnassa niihin osa-alueisiin, joissa kunnilla ja Valviralla on päällekkäistä valvontatoimivaltaa.

3.2 Suunnitelmallisen valvonnan painopistealueet, valvontakohteet, riskinarviointi ja tarkastusmäärät

Suunnitelmallisen valvonnan painopistealueita määritettäessä ja valvontatiheyksiä suunniteltaessa on huomioitu Valviran määrittelemät painopistealueet sekä valvonnassa havaitut tarkastustarpeet.

Suunnitelmallisen valvonnan piirissä on tällä hetkellä yhteensä 154 valvontakohtetta. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan haltijoita on 97, tukkumyyjiä on 1 sekä erillisiä tupakointitiloja on 7. Nikotiinivalmisteiden myyntilupien haltijoita on 49.

Tupakkalain mukaan suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevat kohteet on tarkastettava riittävän usein ja siten, että oleellimmat tupakkalain näkökohdat tulevat tarkastuksissa huomioiduksi. Valvontakohteet tulee arvioida riskiperusteisesti eli mihin tarkastustoimintaa kohdennetaan ja missä määrin. Suunnitelmallisessa valvonnassa sellaisten kohteiden, joiden kohdalla väärinkäytösten riski on arvioitu vähäiseksi, voidaan

tarkastustiheytenä käyttää tasoa 0,25 eli yksi tarkastus valvontaohjelmakauden aikana. Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tai vähentää tarpeelliseksi katsotulla määrällä. Valvontakohteen riskinarvioinnissa otetaan huomioon:

- Valvontahistoriasta ilmenevät toistuvat rikkomukset tai muulla tavoin ilmenevä kielteinen tai piittaamaton suhtautuminen tupakkalain säännöksiin
- Omavalvontaan liittyvät puutteet (tupakkalain alaisten tuotteiden myynti, ravintoloiden tupakointitilat)
- Tupakansavulle altistuvien ihmisten suuri määrä ja/tai mahdollinen erityisryhmä (lapset, nuoret, vanhukset, sairaat)

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myynnin osalta tarkastustiheyttä on perusteltua vähentää edellisestä valvontaohjelmakaudesta riskinarvioinnin perusteella. Tupakkatuotteiden myyntipaikkoihin tehdään tarkastus pääsääntöisesti kerran neljässä vuodessa. Kohdekohtainen riskinarviointi tehdään ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmään Vatiin. Vuonna 2025 vähittäismyyntipaikkojen suunnitelmallisten tarkastusten määrä on 25 tarkastusta.

Ravintoloihin, joissa on tupakointitila, tehdään tarkastus tarvittaessa, esim. yhteydenottojen perusteella.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ei ole määritellyt suunnitelmallista tarkastustiheyttä lääkelain perusteella tarkastettaville nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoille.

Suunnitelmallisen valvonnan kohdemäärät sekä valvontatarve vuonna 2025 on esitetty taulukossa 1. Vuonna 2025 suunnitelmallisten tarkastusten määrä on yhteensä 51 tarkastusta.

Taulukko 1. Suunnitelmallisen valvonnan tarve vuonna 2025.

Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta 2025	Valvontakohteet (kpl)	Valviran määrittelemä tarkastustiheys (krt/v)	Vuosittaisten tarkastusten tarve määriteltynä Valviran tarkastustiheydellä (tarkastuksia/v)	2025 suunniteltujen tarkastusten määrä	Tarkastuksiin käytettävä aika yhteensä (h)
Tupakkalain alaisten tuotteiden myynnin valvonta					
Vähittäismyyntipaikat	97	0,25	25	25	50
Tukkumyyntipaikat	1	0,5	1	1	2
Tupakointikiellot ja -rajoitukset					
Ravintolat ja muut tilat, joissa on erillinen tupakointitila	7	0,3	2	0	0
Lääkelain alaisten nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta					
Vähittäismyyntipaikat	49			25	25
Yhteensä	154			51	77

3.3 Tarkastusten sisältö ja tavoitteet

Tarkastusten tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakka- ja lääkelaissa asetettujen vaatimusten mukaisia. Tarvittaessa annetaan ohjeita, toimenpidekehotuksia ja määräyksiä, jotta lain edellytykset toteutuvat.

Valvira on laatinut tarkastuslomakepohjat tupakkalain mukaisten valvontakohteiden tarkastamista varten. Tarkastuslomakkeiden käyttö yhtenäistää valvontaa valtakunnallisesti ja mahdollistaa mm. valvonnan laatutietojen seuraamisen. Lääkelain mukaisesti tarkastuksella tarkastetaan laissa mainittuja asioita.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, voidaan säännösten vastainen toiminta kieltää sekä asettaa määräaika, jonka kuluessa tällainen toiminta on lopetettava. Seurantatarkastus liittyy annettujen ohjeiden ja määräysten toteutumisen tarkistamiseen esimerkiksi päätösten ehtojen seuraamiseen ja korjausmääräysten tarkastamiseen.

Tupakkalain toteutumisen valvonta siirtyi vuonna 2021 terveydensuojelun toimialalle. Tarkastukset toteutetaan itsenäisinä tarkastuksina, eikä niitä liitetä enää esimerkiksi elintarvikelain mukaisen Oiva-tarkastuksen yhteyteen.

3.3.1 Myyntipaikan tarkastus

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikka tarkastetaan Valviran lomakkeen avulla. Tarkastuksella voidaan tarkastaa kaikki lomakkeen kohdat tai vain jokin osa-alue. Tarkastettavia kohtia ovat mm. myyntiä ja myyntilupaa koskevat yleiset asiat, omavalvonta, myyntipistettä ja tuotteita koskevat asiat sekä muita kieltoja ja rajoituksia koskevat asiat.

Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikassa tarkastetaan, että elinkeinonharjoittajalla on myyntipaikan sijaintikunnan kirjallisesta hakemuksesta myöntämä vähittäismyyntilupa, valmisteita myydään ainoastaan 18 vuotta täyttäneille ja myyjä voi valvoa ostotilannetta.

3.4 Tupakointikiellot ja -rajoitukset

Tupakointikieltojen ja -rajoitusten tarkoituksena on turvata elinympäristön savuttomuus. Elinympäristöjen savuttomuus on tehokas tapa suojata väestöä tahattomalta altistukselta tupakansavulle. Savuttomilla tiloilla vähennetään lisäksi erityisesti nuorten tupakointia ja tupakoinnin yleistä hyväksyttävyyttä.

3.4.1 Tarkastus ravintoloissa, joissa on erillinen tupakointitila

Tarkastuksella tarkastetaan, että kohteen tilat ja toiminta ovat tupakka-laissa asetettujen vaatimusten mukaiset. Tarkastus tehdään Valviran laatimaa tarkastuslomaketta apuna käyttäen. Tupakointikieltojen ja -rajoitusten tarkoituksena on turvata elinympäristön savuttomuus. Elinympäristöjen savuttomuus on tehokas tapa suojata väestöä tahattomalta altistukselta tupakansavulle. Savuttomilla tiloilla vähennetään lisäksi erityisesti nuorten tupakointia ja tupakoinnin yleistä hyväksyttävyyttä

Tarkastus sisältää tarkastukseen valmistautumisen (tutustuminen kohteen asiakirjoihin ja tietojärjestelmän sekä luparekisterin kohdetietoihin), tarkastuksen suorittamisen, tarkastuskertomuksen laatimisen ja kirjausten tekemisen tietojärjestelmiin.

3.4.2 Tarkastus ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa

Mikäli ulkoalueella järjestettävään tapahtumaan tiloihin tehdään tarkastus terveydensuojeluviranomaisen toimesta, tarkastetaan myös tupakkalain noudattaminen. Tällaisia tiloja ovat yleisten tilaisuuksien katokset tai kat-somot tai muut tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetut tilat, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan.

3.4.3 Tarkastus EU-uimarannoilla, leikkikentillä, oppilaitoksien piha-alueilla.

Ympäristöterveydenhuolto valvoo tupakointikieltojen noudattamista terveydensuojelutarkastusten yhteydessä tai tulevien yhteydenottojen perusteella myös EU-uimarannoilla sekä leikkikentillä, joista on laadittava kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:n mukainen turvallisuusasiakirja. Uudistetun tupakkalain mukaan tupakointi on kielletty päiväkotien ja koulujen piha-alueiden lisäksi leikkikentillä ja yleisillä uimarannoilla, ns. EU-uimarannoilla. Näitä ovat Mikkelin seudulla Pankalammen, Orijärven ja Pitkäjärven uimarannat. Niillä tupakointikielto on voimassa toukokuun alusta syyskuun loppuun. Lisäksi muun tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavien laitosten ulkoalueiden tupakointikieltojen noudattamista, jotka on tarkoitettu alle 18-vuotiaille.

3.5 Tarkastukseen käytettävä aika ja maksullisuus

Kaikista tehdyistä tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, joka annetaan tiedoksi toimijalle ja muille mahdollisille asianosaisille. Tarkastuskertomus laaditaan aina, vaikka kohteessa olisivat kaikki asiat kunnossa.

Tarkastukseen käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon tarkastuksen suunnittelu ja valmistelu, tarkastus sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Matka-aika kohteeseen huomioidaan resurssien suunnittelussa, mutta sitä ei huomioida tarkastusajassa. Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta on maksullista.

Valvonnan maksuja peritään Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen voimassa olevan maksutaksan mukaisesti:

1. myyntiluvan- tai ilmoituksen käsittelystä
2. myyntiluvan- tai ilmoituskentekijään kohdistuvasta vuosittaisesta valvontamaksusta
3. asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten käsittelystä

Tupakkatuotteiden sekä nikotiinivalmisteiden myynnin valvonnasta peritään vuosittainen valvontamaksu kaikilta niiltä kohteilta, joilla on myyntilupa. Tarkastuksista ei peritä erillisiä maksuja.

4 Suunnitteleman valvonta

Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva tupakkalain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika. Tällaista toimintaa ovat esimerkiksi:

1. valitukset tai ilmiannot, jotka koskevat mm. tupakkalain alaisten tuotteiden myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, markkinointi-, esilläpito- tai tupakointikieltojen rikkomista
2. vähittäismyyntilupahakemusten käsittely ja rekisterien ylläpito
3. vuosimaksujen laskutus
4. asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten käsittely
5. toimiminen tupakkalain asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana.

On hyvä huomioida, että suunnittelemat valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa suunnitelmalliseen valvontaan, sillä yleensä niiden taustalla on epäily tupakkalain säännösten rikkomisesta.

5 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Tupakkalain myynnin ja mainonnan valvontaa ei yleensä käytetä näytteenottoa. Tarkastukset perustuvat ensisijaisesti aistihavaintoihin. Jos aistinvaraista havainnointia ei voida käyttää tai asiasta on erimielisyyttä,

tupakansavun kulkeutumista voidaan selvittää merkkisavututkimuksella.

Mahdollisissa epäselvissä tapauksissa ja riitatilanteissa otetaan kertaluontoinen lyhyt ilmanäyte tai käytetään passiivikeräintä. Laboratorioanalyysin passiivikeräimen näytteen sisältämän tupakansavun merkkiaineen, 3-etenyyliipyridiinin pitoisuudesta tekee Työterveyslaitos. Tupakkalain valvontaan liittyvissä tutkimuksissa käytetään Työterveyslaitoksen laboratorioita.

6 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Mikkelin seudun ympäristölautakunta arvioi edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumisen maaliskuun loppuun mennessä. Arvioinnissa tarkastellaan tarkastusten kattavuus, tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin ja valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen. Lisäksi arvioidaan painopistealueiden huomioiminen ja resurssien riittävyys.

Oman sisäisen raportoinnin lisäksi otetaan huomioon myös ulkopuolisten tekemät arvioinnit kunnan valvonnasta. Tällaisia ovat mm. aluehallintoviraston suorittamat arviointi- ja ohjauskäynnit (AJO-käynnit).